

Správní proces

Správní soudnictví

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Soudnictví

Obecné soudnictví x Ústavní soudnictví

Obecné soudnictví :

- „Trestní“ (trestné činy - t.ř.)
- „Civilní“ (občan, obchod, rodina,... - o.s.ř.)
- „Správní“ (veřejná subjektivní práva - s.ř.s.)

X SRN – dtto + důchodové soudnictví+ finanční soudnictví

Ústavní soudnictví

Obecné soudnictví - soudní instance

1. OS (75 + 10 obvodních soudů v Praze + 1 MS v Brně)
2. KS (7 + MS v Praze x MS v Brně)
3. VS (2 – VS Olomouc a VS Praha)
4. NS + NSS

-) „dvou, tří, čtyřstupňová“ soudní soustava

- počty soudů
- sídla soudů x pobočky
- reforma

Správní soudnictví

Moc soudní	x	Moc výkonná
Správní řízení	x	Správní soudnictví

-) kontrola moci výkonné (záruka zákonnosti)

Správní soudnictví:

- zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (**s. ř. s.**)
- ochrana **veřejných subjektivních práv** x soukromá subjektivní práva (§ 244 o.s.ř.)
- dvoustupňová soudní soustava: **Nejvyšší správní soud + krajské soudy** (MS Praha)

Příklad: stavební povolení, pokuta řetězci, nečinnost, odtažení auta,...

Obecné otázky správního soudnictví

- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, zakotvuje soudní ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob x OSŘ
- Tuto ochranu poskytují správní soudy[1], které jsou oprávněny rozhodovat:
  - a) žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy správním orgánem[2],
  - b) o žalobě o ochraně proti nečinnosti správního orgánu,
  - c) o žalobě o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu,
  - d) o kompetenčních žalobách.
  - e) o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části pro rozpor se zákonem.+ v dalších řízeních
- Dále podle s. ř. s. probíhá řízení o 2 mimořádných opravných prostředcích:
  - a) řízení obnově řízení,
  - b) řízení o kasační stížnosti.
- [1] Správními soudy jsou specializované úseky krajských soudů a Nejvyšší správní soud
- [2] V ustanovení 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. legislativní zkratka „správní orgán“ = orgán moci výkonné (v souladu s hlavou třetí Ústavy tedy prezident republiky, vláda, ministerstva a jiné správní úřady, ústřední i místní státní zastupitelstva), orgán územního samosprávného celku (tj. orgány obcí a krajů), jakož i fyzická nebo právnická osobou nebo jiný orgán, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy.

1. Příslušnost soudů ve správním soudnictví a související otázky

- Nestanoví-li zákon jinak, je k řízení **věcně příslušný** krajský soud. Jinak zákon stanoví např. ve věcech kompetenčních konfliktů, ve věcech volebních, kdy rozhoduje NSS.
- Základním kritériem pro vymezení **místní příslušnosti** ve správním soudnictví je sídlo orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany
- Zákon však obsahuje i další kritéria určení místní příslušnosti, k tomu srovnej 7 odst. 3, 4 a 5 s.ř.s.
- NSS je **funkčně** příslušný pro kasační stížnosti a další zákonem stanovené případy.
- Řízení ve správním soudnictví probíhá před samosoudci, resp. před specializovanými senáty.
- Žalobu je možno podat až vyčerpání řádných opravných prostředků.
- S podáním žaloby je třeba zaplatit soudní poplatek.

2. Jednotlivá řízení ve správním soudnictví

3 základní typy

- Řízení o žalobě proti rozhodnutí SO
- Řízení o žalobě proti nečinnosti SO
- Řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu SO

+ speciální typy

- Řízení o kompetenčním konfliktu
- Řízení o zrušení opatření obecné povahy

+ MOP

- Řízení o kasační stížnosti
- Řízení o obnově řízení

2.1. Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu

Řízení o žalobě proti rozhodnutí je upraveno v § 65 a násl. s. ř. s.:

- Podle § 65 odst. 1 s. ř. s. platí, že *ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.*
- Podle ustanovení § 65 odst. 2 cit. žalobu proti rozhodnutí správního orgánu může podat i účastník řízení před správním orgánem, který není k žalobě oprávněn podle odstavce 1, tvrdí-li, že postupem správního orgánu byl **zkrácen na právech**, která mu přísluší, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí.
- Předmětem přezkumu v řízení o žalobě se tedy může stát pouze takový úkon správního orgánu, který je rozhodnutím v **materiálním** slova smyslu, tj. u něhož lze dovést přímý zásah do práv a povinností účastníka řízení.
- Zákon přitom vylučuje napadnout žalobou mj. úkony správního orgánu (§ 70 s. ř. s.):
  - které nejsou rozhodnutím (tj. úkony podle části čtvrté právního řádu, tj. vyjádření, osvědčení a sdělení, viz výše),
  - předběžné povahy,
  - jimiž se upravuje řízení před správním orgánem,
  - jejichž vydání závisí výlučně na posouzení zdravotního stavu osob nebo technického stavu věc,
  - o nepřiznání nebo odnětí odborné způsobilosti fyzickým osobám
  - jejichž přezkum vylučuje zvláštní zákon
  - atd.

2.1.2. Zahájení řízení a související otázky

- Řízení je **zahájeno** dnem, kdy žaloba došla příslušnému soudu.
- Podmínkou podání žaloby je mj. vyčerpání ŘOP v předchozím (správním) řízení.
- Zahájení řízení je plně v dispozici účastníka řízení.
- **Náležitosti žaloby** jsou stanoveny v 71 odst. 1 s. ř. s., dle něhož musí žaloba kromě obecných náležitostí podání (4+2) obsahovat:
  - a) i označení napadeného rozhodnutí,
  - b) den jeho doručení,
  - c) označení osob na řízení zúčastněných,
  - d) označení napadených výroků rozhodnutí,
  - e) žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné,
  - f) jaké důkazy navrhuje žalobce provést k prokázání svých tvrzení,
  - g) a návrh výroku rozsudku.
- S podáním žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je třeba zaplatit i soudní poplatek.

2.1.3. Průběh soudního řízení

- Poté, co je žaloba doručena soudu, doručí soud žalobu žalovanému a těm osobám zúčastněným na řízení, jejichž okruh je ze žaloby zřejmý.
- Současně uloží žalovanému, aby nejdéle ve dvouměsíční lhůtě předložil správní spisy a své vyjádření k žalobě.
- Případné vyjádření žalovaného poté doručí žalobci a osobám zúčastněným na řízení.
- V určitých situacích je v řízení o žalobě umožněno rozhodovat bez nařízení jednání i v situaci, že s tím účastníci řízení nesouhlasí. Jedná se o případy, v nichž je:
  - a) rozhodnutí správního orgánu nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost
  - b) zjištěný skutkový stav je v rozporu se spisy nebo vyžaduje zásadní doplnění
  - c) v řízení před správním orgánem došlo k podstatné procesní vadě
  - d) rozhodnutí správního orgánu je nicotné.
- Pokud je třeba provádět **dokazování** anebo není-li možné rozhodnout bez jednání, soud musí nařídit jednání. V rámci dokazování může soud zopakovat nebo doplnit důkazy provedené správním orgánem, neupraví-li zvláštní zákon rozsah a způsob dokazování jinak.
- Zjištěný skutkový stav soud hodnotí v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů jednotlivě i v souhrnu s důkazy provedenými v řízení před správním orgánem

2.1.4. Rozhodnutí o žalobě

- Soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování SO, přičemž je vázán žalobním návrhem
- Na rozsudku se usnáší senát nadpoloviční většinou hlasů v neveřejné poradě.
- Ustanovení 78 odst. 1 s. ř. s. uvádí, že je-li žaloba důvodná, soud zruší napadené rozhodnutí pro **nezákonnost** nebo pro **vady řízení**. Pro nezákonnost zruší soud napadené rozhodnutí i tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené **meze správního uvážení** nebo je **zneužil**.
- Zruší-li soud rozhodnutí, vysloví současně, že se věc vrací žalovanému.
- Může zrušit i rozhodnutí SO nižšího stupně.
- Právním názorem, který soud vyslovil je SO v dalším řízení vázán.
- Není-li žaloba důvodná, soud ji **zamítne**.
- Pokud SO uložil trest za správní delikt, může soud, pokud byl trest uložen ve **zjevně nepřiměřené výši**, upustit od potrestání, či trest snížit.
- Pokud nebyly splněny podmínky řízení, rozhodne soud o žalobě procesním rozhodnutím - např. usnesením o odmítnutí opožděné

2.2. Řízení o ochraně proti nečinnosti správního orgánu

- ochrana před „nekonáním“ správního orgánu.
- Podle ustanovení 79 soudního řádu správního je ten, kdo bezvýsledně vyčerpал prostředky, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu, může se žalobou domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení.
- S podáním žaloby je třeba zaplatit i soudní poplatek.
- Pro podání žaloby platí lhůtu **1 roku**, která počíná běžet ode dne, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, a není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči SO nebo SO proti žalobci učiněn **poslední úkon**.
- Rozhodnutí soudu:
  - a) je-li žaloba důvodná, **uloží rozsudkem SO povinnost vydat rozhodnutí (osvědčení)** a stanoví k tomu přiměřenou lhůtu, ne delší, než kterou určuje zvláštní zákon.
  - b) není-li žaloba důvodná, **zamítne** ji.

2.3. Řízení o ochraně před nezákonným zásahem

- Podle § 82 s. ř. s. může každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech **nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením SO** (dále jen „zásah“), který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, se žalobou domáhat u soudu ochrany proti němu, trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování.
- např. odtažení vozidla, zahájení či provádění daňové kontroly v rozporu se zákonem
- Žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu (**subjektivní lhůta**). Nejpozději ji však lze podat do dvou let od okamžiku, kdy k zásahu došlo (**objektivní lhůta**).
- S podáním žaloby je třeba zaplatit soudní poplatek.

Soud o žalobě může rozhodnout následujícími způsoby:

- a) shledá-li, že se nejedná se o nezákonný zásah (ale např. o rozhodnutí dle § 65 odst. 1 s. ř. s.), resp. není-li žaloba důvodná, žalobu **zamítne**;
- b) shledá-li žalobu důvodnou **zakáže** rozsudkem SO, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a je-li to možné, zároveň **přikáže**, aby byl obnoven stav před zásahem.

+ i zde podobně jako v řízení o žalobě proti rozhodnutí může rozhodnout i nemeritorně.

Ize-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky nebo domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný, žalobu **odmítne jako nepřipustnou**;

Jestliže soud zjistí, že po podání žaloby již zásah ani jeho důsledky netrvají a nehrozí opakování zásahu, řízení o žalobě **zastaví**.

Řízení o opravných prostředcích

Soudní řád správní upravuje dva OP

1. Kasační stížnost

2. Obnova řízení

MOP X s.ř.s. neobsahuje žádný řádný opravný prostředek.

Upraveny v § 103 a násl. s. ř. s.

3.1. Řízení o kasační stížnosti

- Proti pravomocnému rozhodnutí krajských soudů ve věcech správního soudnictví je možno podat KS
- NSS je vázán rozsahem i důvody kasační stížnosti. Vybočit z jejich rozsahu může toliko v případě, že řízení před krajským soudem bylo zmatečné, nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.
- NSS nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí x Prekluze.
- KS musí splňovat obecné a zvláštní náležitosti, kterými je:
  - a) označení rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje,
  - b) uvedení v jakém rozsahu a z jakých důvodů rozhodnutí napadá, a kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

3.1.2. Účastníci řízení

- Účastníky řízení o kasační stížnosti jsou stěžovatel a všichni, kdo byli účastníky původního řízení.
- Dle ustanovení 33 odst. 1 s. ř. s. jsou účastníky navrhovatel (žalobce) odpůrce (žalovaný) nebo ti, o nichž to stanoví tento zákon.
- Stěžovatelem tedy může být jak žalobce, tak i žalovaný, ale i ten, jehož účastenství v původním řízení vyplývalo ze zákona, osoba zúčastněná na řízení, či osoba, která tvrdí, že soud nesprávně vyslovil, že není osobou zúčastněnou na řízení.
- obligatorní podmínkou = **zastoupení stěžovatele** advokátem x má-li stěžovatel nebo jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, VŠ právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie.

3.1.3. Přípustnost kasační stížnosti

- Kasační stížnost je přípustná proti **každému** rozhodnutí KS, **není-li stanoveno jinak**.
- Výjimky upravuje 104 s. ř. s., podle kterého je **nepřípustná**, jestliže směřuje proti:
  - a) výroku o nákladech řízení;
  - b) důvodům rozhodnutí soudu;
  - c) rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno NSS x je-li namítáno, že se KS neřídil závazným právním názorem NSS;
  - d) rozhodnutí, kterým se pouze upravuje vedení řízení, či které je podle své povahy dočasné (např. usnesení o přiznání či nepřiznání odkladného účinku);+ opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v 103 s. ř. s., nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.

1.4. Rozhodování o kasační stížnosti

- O kasační stížnosti rozhoduje NSS zpravidla bez jednání.
  - a) **Zrušení napadeného rozhodnutí** - shledá-li NSS kasační stížnost důvodnou, **zruší** rozsudkem rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí zpět k dalšímu řízení. V tomto novém řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným ve zrušovacím rozhodnutí.
  - b) **Zamítnutí kasační stížnosti** – nedůvodná kasační stížnost.

+ novela s. ř. s. od 1. 1. 2012

+ nemeritorní vyřízení věci.

3.2.Řízení o obnově řízení

- Obnova řízení je MOP přípustným
  - a) v řízení o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu,
  - b) ve věcech politických stran a politických hnutí.
- V případě, že se po vydání pravomocného rozsudku objeví nové skutečnosti nebo důkazy, které nemohly být **bez viny účastníka** předchozího řízení v řízení uplatněny, nebo jestliže bylo jinak rozhodnuto o **předběžné otázce**, a za předpokladu, že původní účastník toto navrhne, řízení je možno dle ustanovení 111 s. ř. s. obnovit. Tak je tomu zejména tehdy, pokud předmětné nové skutečnosti nebyly účastníku známy, anebo si soud učinil úsudek o předběžné otázce, o níž bylo následně SO rozhodnuto jinak.
- Návrh se podává o toho soudu, který vydal rozhodnutí, proti němuž návrh na obnovu směřuje.
- Subjektivní lhůta činí tři měsíce ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o nových skutečnostech, objektivní pak tři roky od právní moci napadeného rozhodnutí.
- Jestliže dojde k povolení obnovy řízení, soud, který vydal rozhodnutí, proti kterému směřovala obnova řízení, pokračuje v řízení o původním návrhu. Novým rozhodnutím ve věci se nahrazuje původní rozhodnutí tohoto soudu.

+ Ústavní soudnictví

- ústavní soudnictví x obecné soudnictví
- ochrana ústavních práv
- vázanost ústavním pořádkem (materiální jádro ústavy) x zákonem
- 15 soudců, 10 let, opakovaný mandát
- ústavní stížnost
- negativní zákonodárce (volby, důchody, ...)
- ....

Vyhledávání judikatury

- www.nssoud.cz
- <http://nalus.usoud.cz>
- www.google.cz
- ASPI